

Et brændende og rygende flyvrage. Sårede og bange mennesker vakler forstumlede rundt. En mand med en aura af afklaret ro guider mennesker ud af vrage. En lille dreng føres hen til redningsfolkene, og en baby forenes med sin mor.

Manden hedder Max Klein (Jeff Bridges), og sammen med hundredevis af andre mennesker har han lige oplevet et flystyrt i begyndelsen af filmen 'Frygtløs'. Efter at have hjulpet til på ulykkesstedet, begiver Max sig på en bilrejse gennem sin fortid. Han opsøger gamle venner og steder, men han bliver hurtigt indhentet af nutiden i form af to FBI-agenter og en repræsentant for det flyelskab, han rejste og styrtede ned med. Man begynder at forstå, at Max har en familie, der ikke har hørt fra ham siden forulykken. Han tilbydes en togbillet hjem, men insisterer på at flyve, en 'gestus' repræsentanten fra flyelskabet tager imod med kyshånd. Hun er positivt overrasket over, at han stadig tør flyve.

Max forenes med sin familie, der har været ved at gå i opløsning, siden hans mystiske forsvindingsnummer. Max, der for ulykken var en notorisk 'kylling' og allergiker, bange for at flyve, for at gå på gaden, dodeligt overfølsom overfor jordbær og et udpræget

flyelskabets krisepsykolog, Dr. Pearlman (John Turturro).

Carla mistede sin baby, Bubbles, ved ulykken, og ligesom Max kan hun ikke fungere normalt mellem andre mennesker. Hun bebrejder hun ikke fungerer normalt mellem andre mennesker. Hun bebrejder sig selv sin søns død, men langsomt lykkes det Max at indgyde Carla livsmod og overbevise hende om, at hun ikke var skyld i Bubbles' død. Det kræver helt utraditionelle og ekstreme midler. De køber korer dødskorsel ind i en mur for at genopleve flyulykken og korer dødskorsel ind i en mur for at genopleve flyulykken og derved vise Carla, at hun umuligt i sådan en situation kunne holde fast på sin baby. Max og Carla kommer meget tæt på hinanden, og ægteskabet mellem Max og Laura trues af opløsning.

'Frygtløs' er ikke en film om flyskræk, og det er ikke en film om almindelige menneskers dagligdag. Det er en film om ekstreme, om almindelige mennesker i ekstreme situationer, om at se døden i øjnene, og leve videre bagefter. Og så er det en film fra den australske instruktør Peter Weirs hånd.

Weir, der debuterede med *horror*-komedien 'The Cars That Ate Paris' i '74, har lavet en lang række meget personlige og 'etniske'

Jeff Bridges i rollen som Max Klein, der føler sig uødelig efter et flystyrt

familiemenneske, har nu forandret sig radikalt.

Gang på gang udfordrer han skæbnen: stiller sig på kanten af taget på et højhus og vader ud på motorvejen uden at se sig for. Han isolerer sig fra sin familie, og skubber sin kone Laura (Isabella Rossellini) fra sig. De eneste mennesker, han synes at kunne mobilisere nogen sympati for, er drengen han reddede fra flyvrage og Carla (Rosie Perez), en ung kvinde han får kontakt med via

film. Film, der næsten alle er eksponenter for en radikal metafysisk og uforsonlig enten-eller-holdning. En holdning, der af mange anmeldere er blevet kaldet 'kultur-pessimisme'.

Hans karriere startede for alvor med 'Picnic at Hanging Rock' ('74): Nogle elever og lærere fra en pigeskole forsvinder sporløst under en udflugt til et myteomspundet bjerg (Hanging Rock). En forbrydelse antydes, men inter fastslås. Det er en stemningsfyldt

film, der emmer af mystik og aboriginalerne, de indfodre australieres, åndelige tilstedeværelse. Og den trækker linierne mellem to kulturer skarpt op. Det aboriginale islæt går igen i hans næste film, 'The Last Wave' ('77), om en ung australsk advokat, der forsvarer en mordanklager aboriginal. Advokaten plages af drømme om Dommedag, men formår ikke at se dem som velmente advarsler fra den indfodte befolkning.

Også Weirs første amerikanske producerede film, 'Vidnet' ('85), foregår i en metafysisk virkelighed. Det er en *krimi-thriller* om en strømer, der må søge tilflugt hos medlemmer af den fundamentalistiske og isolerede religiøse *amish*-sekt. Han møder en verden, der er totalt fremmed og uforståelig for ham.

I 'Mosquitokysten' fra '86 er hovedpersonen en opfinder, der vælger at isolere sig med sin familie i en kultur langt fra USA's forvirrede samfund. Han er en kompromisløs mand, der opsøger vanskeligheder, tager kampen op for at bevise, at han kan klare sig selv – og taber. Hans forsøg på at opbygge en civilisation i et primitivt samfund slår fejl, og ender med at blive hans død. De to kulturer er uforenelige.

En af 80'ernes mest omtalte film, og Weirs nok mest positive film, er 'Dead Poets Society', om en gruppe *prepschool-kids* på en kostskole i 50'ernes USA. Skolen, og deres verden iøvrigt, er domineret af reaktionære autoriteter – med stort A. Der er ikke plads til kreativitet og fantasiudfoldelse, alt er lagt i rammer og skemaer. Men ind træder en helt anderledes tænkende lærer. Han er morsom, vidende, dygtig, og mest af alt er han villig til at se drengene som enkeltstående individer. Han giver dem friheden til at opdage og udforske deres egen identitet – '*Carpe Diem, grib nuet*' – men det bliver på bekostning af en drengs liv.

Alle Weirs film er rejser ud i det metafysiske, en udforskning af grænser og 'det ukendte's påvirkning af den vestlige verden. Flere af filmene handler om en vesterlændings forsøg på at pådutte en fremmed kultur sin egen livs- og virkelighedsopfattelse, at vise dem en moderne verdens lyksagligheder.

Mest af alt viser filmene Weirs kontante kynisme – en pessimistisk realisme. Han nærer ingen illusioner om den 'gyldne middelvej', og mødet mellem kulturerne ender i uforsonlighed og mangel på forståelse – og en som regel *unhappy end* for den

indtrængende, 'imperialisten'. Man kan sige, at Weir bruger døden som en 'normaliserende' faktor i de ekstreme situationer.

I 'Frygtløs' ser Max Klein døden i øjnene og får en følelse af at være udodelig, en gud. Han kan ikke finde sig tilrette mellem almindelige dødelige mennesker og går rundt i sin egen ophøjede verden, uden forbindelse med sin familie, sine venner eller virkeligheden. Han nægter at lyve for at vride større erstatning ud af flyselskabet, arbejder ikke og bruger i det hele taget ikke tid på 'verdslige' ting.

Han er 'den barmhjertige samaritaner', som redder den troende katolik Carla fra at hænges i skyldfølelse. De føler et skæbnefællesskab baseret på bevidstheden om at have haft døden inde på livet. De bruger hinanden, til trods for at deres baggrund og væsen er vidt forskellige, for at komme overens med den traumatiske oplevelse. Og de *må* skilles bagefter. Max *skal* ned på jorden og hjem til sin familie, og Carla videre med sit liv. Men først da Carla forlader Max, begynder han at acceptere det stille – 'dødelige' – familieliv. Det viser sig tydeligt, da hans livsfarlige jordbær-allergi pludselig vender tilbage.

'Frygtløs' følger linien fra Weirs tidligere film. Der er godt nok ingen kulturkamp, men derimod almindelige mennesker i ekstreme situationer, og de *må* alle gennem flere personlige kriser og nederlag, for de igen kan leve. Ingen dør, men døden spiller alligevel en væsentlig rolle.

Det er en hallucinerende og suggestiv film – et syretrip af format. Man suges ned i en malstrøm af *slowmotion*-optagelser og mobile kameraer med en musik og lyd, der forstærker indtrykket af at være der selv. Flere scener, specielt ved flystyrtet, har en uafstyrlig autencitet, der får hovedet til at snurre.

Og det er en ambitiøs film, der forsøger at blotlægge flere sider af den menneskelige psyke. Men det er ikke en prætentios film. Den holder mere, end den lover. Det er simpelthen Weirs hidtil bedste film, og det alene kvalificerer til betegnelsen 'mesterværk'.

'Fearless' USA '93, prod: Paula Weinstein og Mark Rosenberg, instr: Peter Weir, manus: Rafael Yglesias, medv: Jeff Bridges, Rosie Perez, Isabella Rossellini, John Turturro, længde: 122 min, udl: Warner & Metronome, prem: 8.4.

IFØLGE CHRISTIAN MONGGAARD CHRISTENSEN

ER 'FRYGTLOS' WEIRS HIDTIL BEDSTE FILM,

DEN AUSTRALSKE INSTRUKTØR PETER WEIR HAR ALTID LAVET FILM OM MENNESKER I EKSTREME

'ET SYRETRIP AF FORMAT'.

SITUATIONER OG OM FATALE KULTURSAMMENSTØD – SÅDAN SOM POLITIMANDEN HARRISON FORD I

'VIDNET' OG LÆREREN ROBIN WILLIAMS I 'DØDE POETERS KLUB'. I HANS NYESTE FILM, 'FRYGTLOS', STYRTER

EN FAMILIEFAR NED MED ET FLY OG BEGYNDER MED ÉT AT FØLE SIG UDØDELIG. PLUDSELIG KAN HAN IKKE

FINDE SIG TIL RETTE HVERKEN HOS SIN FAMILIE ELLER HOS 'DE ALMINDELIGT DØDELIGE'.

kyniker